

Висновки

Кочовий архетип у художньому дискурсі функціонує як стильова домінанта, що визначає особливості організації простору, руху та ідентичності. Через лінгвостилістичні засоби текст відтворює досвід переміщення, втрати, пошуку, гнучкого самовизначення.

Такий підхід дозволяє інтерпретувати художній текст як простір реконструкції пам'яті та культурної ідентичності, що відкриває нові можливості для лінгвістичного аналізу в умовах міждисциплінарного підходу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вінграновський, М. (2004). Вибране. К.: Веселка.
2. Шевчук, В. (2001). Дім на горі. К.: Либідь.
3. Мамалига, А. І. (1983). Структура газетного тексту. Київ.
4. Теремко, В. (2011). Психологічні виміри читання у видавничій стратегії. Львів.
5. Reich, D. (2018). Who We Are and How We Got Here. Oxford University Press.

Владислав Устінов
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного
Науковий керівник: к.філол.н., доцент Землянська А.В.

АКСІОЛОГІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ ПРО ВІЙНУ

Війна в Україні, яка розпочалась у 2014 р., змусила більшість людей переглянути свої пріоритети, обрати для себе життєво важливі цінності. Нагальні екзистенційні питання: еміграції чи життя в окупації, боротьби з ворогом чи прийняття ситуації, вибору подальшого життєвого шляху, коли все, що мав до того, знищено, – усі вирішуються тепер в залежності від аксіологічних орієнтирів кожної окремо взятої особистості.

Поезія найперше реагує на події сучасності та зміни у свідомості. Пізнаючи ціннісні установки, закладені авторами поетичних текстів про війну, ми можемо

робити висновки про внутрішні спонуки соціуму, його аксіологічну систему та коригувати суспільну думку задля підтримання єдності народу, досягнення миру й стабільності в державі. Тож розглядаємо аксіологію сучасної поезії про війну в Україні на матеріалі збірки Б. Томенчука «Вишийте, мамо, бронезилет».

Богдан Томенчук – відомий український поет з Івано-Франківська. Його поетичні збірки – спосіб боротьби митця проти зовнішнього ворога: вони підтримують бойовий дух воїнів; розкривають негативні аспекти реальності й ті виклики, що з ними стикається сучасний герой, захисник України; прагнуть достукатись до душ обивателів, їхньої честі й совісті. Таким чином, можна стверджувати, що поезія Б. Томенчука визначає ті цінності й базові принципи, якими має керуватись справжній українець у своїй життєдіяльності.

У виданні «Вишийте, мамо, бронезилет» зібрані вірші митця, написані в різні роки, але переважна більшість їх присвячені теперішній російсько-українській війні. Одним із провідних мотивів цієї збірки є любов до України, Батьківщини, за яку відбувається одвічна боротьба. Автор говорить про цей об'єкт сакралізації як прямо, так і опосередковано, використовуючи алюзії, метафори, образи-сенсоризми. Усі ці тропи загалом слугують створенню образу України, який закарбувався в душі ліричних героїв творів та супроводжує їх у житті, даючи душевну опору, фізичну силу й насагу до боротьби з ворогом, і в смерті, оплакуючи їх, як Богородиця свого сина.

Автор віршів чітко визначив межі Добра і Зла й ту мету, якої український народ прагне досягти століттями, – свобода, незалежність, продовження свого існування (поезії «Я не став твоїм першим...», «Ви з Вітчизною в чомусь однакові...», «Болить мене десь між Дніпром і ребром...» та ін.). Лейтмотив України як сенсу життя і смерті, найвищої цінності реалізується митцем через алюзії до історичних подій та героїчних постатей (Гонти, Івана Мазепи, Степана Бандери тощо); спогади воїнів про рідний край за мить до їхньої загибелі; аналогії з божественним світом та біблійною легендою про розп'яття Христа. Таким чином, кількасотрічна боротьба українців за незалежність набуває

вселенського значення одвічного протистояння Добра і Зла, Бога й Люцифера. На думку автора, від результату цієї битви третього тисячоліття залежить доля не лише нашої нації, а й усього світу (вірші «Герої вмирають – давай без ілюзій...», «Цього разу у Господа інший сценарій...», «Не пропадемо, як Почайна...» тощо).

У такому сприйнятті реальності логічною видається й паралель між воїном, що загинув у бою за свій народ, за майбутнє України, та Ісусом Христом, який прийняв смерть за гріхи всього людства. Не випадково у віршах час від часу виринають образи хреста, розп'яття, Голгофи, однак біблійні топоси замінюються національними: Чумацький Шлях, Говерла, а не Голгофа, замість Богородиці – звичайна українська мати, яка втратила сина на війні, тощо. Таким чином, земні події наповнюються сакральним сенсом, набувають виняткового значення.

Готовність пожертвувати собою заради Батьківщини актуалізує ще одну цінність українського народу – честь. Ліричні герої творів визначають її для себе як вірність країні, щастя загинути в бою за добру справу, щоб не бачити, як постаті славетних предків *«стоять так докірливо перед очима»* («Пане Степане, від роду Бандеро...») (Томенчук, 2023).

Однак автор не зупиняється на поняттях вірності й совісті, яка не продається персонажами його поезій навіть сп'яну, – він вводить у вірші мотив помсти ворогам за знищення країни, розриті могили, смерть бойових побратимів тощо. Помста сакралізується, стає всеохопною, що простежується у творах *«Ці вінки тернові, як віньетки...»*, *«Це наш аркан... Це наш останній танець...»*, *«Тіні наших облич, світло наших імен»*, *«Все... Миролубство у минулім»*, *«Як один постаємо супроти»*, *«В ім'я Отця і Духа, й Сина...»* та ін. Процес відплати постає як Божя воля, необхідна умова збереження й продовження життя на землі, де людей знищують через їхню приналежність до української національності (*«І настав білий світ, ніби чорна діра...»*).

Лють, яку відчують ліричні герої до ворога, та любов і відданість своїй країні – ті амбівалентні почуття, які визначають їхній екзистенційний вибір. У

більшості випадків він тримається на уявленнях про честь. Так, у вірші «Болить мене десь між Дніпром і ребром...» звучить алюзія на скрижалі, на яких було висічено десять заповідей Бога людству, які мали б скеровувати їх у земному житті та визначали морально-етичні принципи співіснування.

Отже, в поезії Б. Томенчука про війну вибудовується чітка ієрархія цінностей українця, які сповідує ліричний герой – захисник своєї країни. На вершині цієї ієрархії стоять Україна і Бог, тож боротьба за рідну землю постає богоугодною справою, а її учасники у протистоянні Добра і Зла однозначно показані представниками першої сили.

ЛІТЕРАТУРА

1. Томенчук Б. (2023) Вищийте, мамо, бронжилет : поезія. Брустури : Дискурс.

Поліна Чернишова
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного
Науковий керівник : к.і.н., доцент Михайлов В.В.

АНТИЯДЕРНИЙ РУХ В УКРАЇНІ В 1985 - 1991 РР..

Атомна енергетика України бере свій початок з вересня 1977 р., коли було введено в експлуатацію перший енергоблок Чорнобильської АЕС. Зростаюча потреба в електроенергії сприяла подальшому швидкому будівництву атомних електростанцій. «Мирний атом» здавалося був безмежним джерелом енергії. Однак все змінила аварія на 4-му енергоблоці Чорнобильської АЕС, що відбулася 26 квітня 1986 року. Всього в Україні радіоактивного забруднення зазнали величезні території площею понад 50 тисяч квадратних кілометрів у 72 районах 12 областей. В цілому, по Україні потерпілих від Чорнобильської катастрофи нараховується понад 3,2 мільйона чоловік [4, С. 4].